

ΕΝΟΤΗΤΑ 1 - ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ**ΜΕΡΟΣ Α' - ΣΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ**

Υπάλληλος: Καλημέρα, κύριε. Μπορώ να σας βοηθήσω;
 Πελάτης: Καλημέρα. Θα ήθελα να ανοίξω κάποιο λογαριασμό στην τράπεζά σας.
 Υπάλληλος: Μάλιστα, κύριε, θα σας δείξω το γραφείο του υπαλλήλου μας, ο οποίος θα σας δώσει περισσότερες πληροφορίες.

Υπάλληλος: Καλημέρα, κύριε, θέλετε να ανοίξετε λογαριασμό εδώ;
 Πελάτης: Ναι. Μετακόμισα εδώ πριν από ένα μήνα και θέλω να μεταφέρω τους λογαριασμούς μου στην τράπεζά σας.
 Υπάλληλος: Καταλαβαίνω. Τι είδος λογαριασμού έχετε;
 Πελάτης: Θα ήθελα να ανοίξω ένα λογαριασμό σε ευρώ. Έχω και ένα σημαντικό ποσό σε **δολάρια** και σκέφτηκα να τα πουλήσω. Μπορείτε να με συμβουλευσετε εσείς;
 Υπάλληλος: Βέβαια. Καλύτερα να μην τα πουλήσετε αυτή τη στιγμή. Η ισοτιμία του δολαρίου τώρα δεν είναι **συμφέρουσα** - ούτε η **τραπεζική** τιμή ούτε η τιμή που προσφέρουν τα **ιδιωτικά γραφεία συναλλάγματος**.
 Πελάτης: Σας ευχαριστώ για τις πληροφορίες. Σε τέτοια περίπτωση ανοίξτε μου και ένα λογαριασμό δολαρίων. Έχω όμως και μια **διεθνή** τραπεζική επιταγή και θα ήθελα να την αλλάξω.
 Υπάλληλος: Βεβαίως. Αριστερά από την είσοδο γράφει «**Θυρίδα συναλλάγματος**». Εκεί ο συνάδελφός μου θα σας βοηθήσει. Πρώτα όμως να τελειώσουμε με τους λογαριασμούς σας. Θα σας εκδώσουμε μια πιστωτική κάρτα και ένα βιβλιάριο επιταγών που θα χρησιμοποιείτε, όταν δεν έχετε αρκετά μετρητά μαζί σας. Εσείς θα αποφασίσετε ποιος τρόπος είναι πιο άνετος για σας. Πρέπει, επίσης, να μας φέρετε μερικά έγγραφα. Θα σας ενημερώσει η κυρία στο διπλανό γραφείο.
 Πελάτης: Εντάξει. Ευχαριστώ πολύ.
 Υπάλληλος: Εμείς σας ευχαριστούμε που διαλέξατε την τράπεζα μας.

Ειδικό Λεξιλόγιο

- **Δολάριο, -α:** νομισματική μονάδα των ΗΠΑ, του Καναδά και άλλων χωρών.
Π.χ. Για να ταξιδέψεις στις ΗΠΑ, πρέπει να αλλάξεις τα χρήματά σου από ευρώ σε δολάρια.
- **Συμφέρον, -ουσα, -ον:** αυτός που συμφέρει, που αποφέρει κέρδος ή όφελος.
Π.χ. Οι τιμές που τελικά επικράτησαν είναι ιδιαίτερα συμφέρουσες για τους επενδυτές.
- **Τραπεζικός-ή-ό:** αυτός που ανήκει σε τράπεζα ή έχει σχέση με αυτή.
Π.χ. Βρήκε μια αξιόλογη δουλειά ως τραπεζικός υπάλληλος.
- **Ιδιωτικός-ή-ό:** αυτός που δεν ανήκει στο κοινωνικό σύνολο, αλλά σε ιδιώτη.
Π.χ. Ο χώρος που όρισαν για την κατασκευή του δρόμου ανήκει σε ιδιωτική περιουσία.
- **Γραφείο, -α συναλλάγματος (-μα, -ματα):** γραφείο όπου διατίθεται ξένο νόμισμα.
Π.χ. Πήγε σε γραφείο συναλλάγματος, για να αλλάξει τα δολάρια σε ευρώ.
- **Διεθνής-ής-ές:** αυτός που έχει σχέση με το σύνολο των εθνών ή με τα περισσότερα από αυτά.
Π.χ. Οι διεθνείς σχέσεις της χώρας μας αποτελούν βασικό στόχο του Υπουργείου Εξωτερικών.
- **Θυρίδα, -ες:** ορθογώνιο κουτί σε ταχυδρομείο ή τράπεζα, που προορίζεται για ταξινόμηση αλληλογραφίας ή φύλαξη πολύτιμων αντικειμένων.
Π.χ. Πολλά από τα σπάνια και πανάκριβα αντικείμενα φυλάσσονται σε θυρίδες στην τράπεζα.

Ασκήσεις Λεξιλογίου

1. Συμπληρώστε τα κενά με τη σωστή λέξη σε κάθε πρόταση:

συναλλάγματος, επιταγή, δολάριο, ιδιωτικά, λογαριασμούς

1. Μερικοί από τους της εταιρείας μας είναι στην Εθνική Τράπεζα.
2. Πώς προτιμάτε να πληρώσετε; Μετρητά ή με
3. Το βασικό νόμισμα στις διεθνείς εμπορικές σχέσεις είναι το
4. Προτιμώ να αλλάζω συναλλάγμα στα γραφεία, επειδή με συμφέρει περισσότερο.
5. Την τελευταία εβδομάδα η τιμή του είναι σταθερή.

2. Αντιστοιχίστε, φτιάχνοντας ζευγάρια λέξεων, που να ταιριάζουν νοηματικά:

1. συμφέρουσα	γραφείο
2. τραπεζική	επιταγή
3. ιδιωτικό	ισοτιμία
4. διεθνής	κάρτα
5. πιστωτική	τιμή

Γενικό Λεξιλόγιο

- **Γραφείο:** ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, αριθμού ενικού, πτώσης αιτιατικής (το γραφείο, -ου)
Π.χ. Τα γραφεία της εταιρείας μας βρίσκονται στην οδό Ομήρου.

Κλίση:

το γραφείο	τα γραφεία
του γραφείου	των γραφείων
το γραφείο	τα γραφεία
γραφείο	γραφεία

- **Υπαλλήλου:** ουσιαστικό, γένους αρσενικού, αριθμού ενικού, πτώσης γενικής (ο υπάλληλος, -ου)
Π.χ. Οι υπάλληλοι του οργανισμού διοργανώνουν κάθε χρόνο διάφορες εορταστικές εκδηλώσεις.

Κλίση:

ο υπάλληλος	οι υπάλληλοι
του υπάλληλου	των υπαλλήλων
τον υπάλληλο	τους υπαλλήλους
υπάλληλε	υπάλληλοι

- **Πληροφορίες:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, αριθμού πληθυντικού, πτώσης αιτιατικής (η πληροφορία, -ας)
Π.χ. Οι πληροφορίες που μου έδωσε σχετικά με τη διεύθυνση του γραφείου ήταν λάθος, με αποτέλεσμα να μην τον συναντήσω.

Κλίση:

η πληροφορία	οι πληροφορίες
της πληροφορίας	των πληροφοριών
την πληροφορία	τις πληροφορίες
πληροφορία	πληροφορίες

- **Σημαντικό:** επίθετο, γένους ουδέτερου, αριθμού ενικού, πτώσης αιτιατικής (σημαντικός-ή-ό)
Π.χ. Ήταν ιδιαίτερα σημαντικό γι' αυτή, να πάρει τη συγκεκριμένη δουλειά.

Κλίση:

σημαντικός	σημαντική	σημαντικό
σημαντικού	σημαντικής	σημαντικού
σημαντικό	σημαντική	σημαντικό
σημαντικό	σημαντική	σημαντικό
σημαντικοί	σημαντικές	σημαντικά
σημαντικών	σημαντικών	σημαντικών
σημαντικούς	σημαντικές	σημαντικά
σημαντικοί	σημαντικές	σημαντικά

- **Να συμβουλευέστε:** ρήμα, έγκλισης υποτακτικής, χρόνου αορίστου, φωνής ενεργητικής, προσώπου β', αριθμού πληθυντικού, συζυγίας α' (συμβουλευώ)
Π.χ. Έχει τόση πείρα ως καθηγήτρια, που της ζήτησα να με συμβουλευέψει σχετικά με τον τρόπο διδασκαλίας.

Αρχικοί χρόνοι: συμβουλευώ, συμβούλευα, θα συμβουλευώ, θα συμβουλέψω, συμβούλεψα, έχω συμβουλέψει, είχα συμβουλέψει, θα έχω συμβουλέψει

- **Είσοδο:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, αριθμού ενικού, πτώσης αιτιατικής (η είσοδος, -ου)
Π.χ. Όλες οι εισοδοί του κτιρίου είναι κλειστές, εκτός από την κεντρική.

Κλίση:

η είσοδος	οι εισοδοί
της εισόδου	των εισόδων
την είσοδο	τις εισόδους
είσοδος	είσοδοι

- **Άνετος:** επίθετο, γένους αρσενικού, αριθμού ενικού, πτώσης ονομαστικής (άνετος-η-ο)
Π.χ. Ο καινούργιος κινηματογράφος έχει μεγαλύτερες αίθουσες, με πιο άνετα καθίσματα.

Κλίση:

άνετος	άνετη	άνετο
άνετου	άνετης	άνετου
άνετο	άνετη	άνετο
άνετε	άνετη	άνετο

άνετοι	άνετες	άνετα
άνετων	άνετων	άνετων
άνετους	άνετες	άνετα
άνετοι	άνετες	άνετα

- **Έγγραφο:** ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, αριθμού πληθυντικού, πτώσης αιτιατικής (το έγγραφο, -ου)
Π.χ. Τα έγγραφα της εταιρείας περιέχουν όλα τα στοιχεία που χρειάζονται για τις αγορές και τις επενδύσεις της.

Κλίση:

το έγγραφο	τα έγγραφα
του εγγράφου	των εγγράφων
το έγγραφο	τα έγγραφα
έγγραφο	έγγραφα

- **Διαλέξατε:** ρήμα, έγκλισης οριστικής, χρόνου αορίστου, φωνής ενεργητικής, προσώπου γ', αριθμού πληθυντικού, συζυγίας α' (διαλέγω)
Π.χ. Διαλέγει πάντα τα πιο χρήσιμα και όμορφα δώρα!

Αρχικοί χρόνοι: διαλέγω, διάλεγα, θα διαλέγω, θα διαλέξω, διάλεξα, έχω διαλέξει, είχα διαλέξει, θα έχω διαλέξει

Άσκηση Κατανόησης

Σημειώστε τις σωστές προτάσεις με Σ και τις λάθος με Λ:

1. Ο πελάτης θέλει να ανοίξει λογαριασμό σε ευρώ και δολάρια.
2. Ο πελάτης της τράπεζας μεταφέρει τους λογαριασμούς του λόγω μετακόμισης.
3. Η τράπεζα εκδίδει βιβλιάρια επιταγών και πιστωτική κάρτα.
4. Η ισοτιμία του δολαρίου είναι συμφέρουσα.
5. Ο πελάτης θέλει να κρατήσει τη διεθνή τραπεζική επιταγή του.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ**Παράγωγα επίθετα**

Τα επίθετα παράγονται από ουσιαστικά, ρήματα, άλλα επίθετα και επιρρήματα.

1. από ουσιαστικά

Συνήθως παίρνουν τις καταλήξεις **-κος, -κός, -άρης, -ινος, -άτος, -ένιος, -ής, -ωτός, -είος, -άτικός, -ίσιος** κ.ά.

Παράδειγμα:	ψέμα - ψεύτικος	θάλασσα – θαλασσής
	οικογένεια - οικογενειακός	μετάξι – μεταξωτός
	πίσμα – πεισματάρης	γυναίκα – γυναικείος
	ξύλο – ξύλινος	άνοιξη – ανοιξιάτικος
	μυρωδιά – μυρωδάτος	ημέρα – ημερήσιος
	μάρμαρο – μαρμαρένιος	

Τοπωνυμικά, χωρωνυμικά, πολεωνυμικά επίθετα - συνήθως έχουν τις καταλήξεις **-ικός, -ικος**.

Ασία – ασιατικός	Ευρώπη – ευρωπαϊκός	Μακεδονία – μακεδονικός
Αθήνα – αθηναϊκός	Χανιά – χανιώτικος	

2. από ρήματα

-τικός:	ενοχλώ – ενοχλητικός	παρηγορούμαι – παρηγορητικός
-ερός:	λάμπω – λαμπερός	
-τήριος:	κινώ – κινητήριος	

ρηματικά επίθετα σε -τός

σφίγγω-σφιχτός καπνίζω – καπνιστός κλείνω – κλειστός βράζω - βραστός

3. από άλλα επίθετα

Τα επίθετα που παράγονται από άλλα επίθετα είναι υποκοριστικά:

-ούλης:	μικρός – μικρούλης
-ούτσικος:	ψηλός – ψηλούτσικος
-ιδερός:	μαύρος – μαυριδερός
-ωπός:	πράσινος - πρασινωπός
-ουλός:	μακρύς – μακρουλός

4. από επιρρήματα

-ινός:	κοντά – κοντινός	-ιανός:	αύριο – αυριανός
	σήμερα – σημερινός		
	πέρσι – περσινός		
	τώρα – τωρινός		

Σύνθεση λέξεων

Οι σύνθετες λέξεις σχηματίζονται με δύο τρόπους:

1. μια λέξη παίρνει ένα αχώριστο μόριο όπως **α-**, **ανα-**, **ξε-**, **αμφι-**, **δια-**, **δυσ-**, **εισ-**, **εκ-**, **εν-**, **ημι-**, **ομο-**, **περι-**, **συν-**, **υπο-** κ.ά.

παράδειγμα	α-ξέχαστος	εκ-θέτω
	ανα-γέννηση	έν-τονος
	ξε-κουράζω	ημι-τελικός
	αμφι-βάλλω	ομο-λογία
	δια-κόπτω	περι-ορίζω
	δυσ-τυχία	συν-ομιλία
	εισ-βολή	υπό-γειο

Παρατηρήσεις:

- α. το μόριο **συν-** γίνεται **συν-**, **συν-**, **συν-**, **συν-** όταν ακολουθούν **-μ**, **-λ**, **-ρ**, **-σ**
- παράδειγμα συν + μαθητής = συμμαθητής
 συν + λογίζομαι = συλλογίζομαι
 συν + ρίζα = σύρριζα
 συν + σώμα = σύσσωμος
- β. Τα μόρια **δια-**, **επι-**, **υπο-** χάνουν το τελικό τους φωνήεν όταν ακολουθεί φωνήεν
- παράδειγμα δια + ορίζομαι = διορίζομαι
 επί + όνομα = επώνυμο
 υπό + αίθριος = ύπαιθρος
- γ. Το **εκ-** γίνεται **εξ-** όταν ακολουθεί φωνήεν
- παράδειγμα εκ + άσκηση = εξάσκηση
 εκ + ασφαλίζω = εξασφαλίζω

2. συνδυασμός ονομάτων, αριθμητικών, ρημάτων, επιρρημάτων και η καινούργια λέξη μπορεί να είναι ουσιαστικό, επίθετο, ρήμα, επίρρημα.
 Όταν η πρώτη συνθετική λέξη είναι κλιτή, συνδέεται με τη δεύτερη με συνδετικό φωνήεν, συνήθως -ο-. Αυτό χάνεται όταν η δεύτερη λέξη αρχίζει με φωνήεν.

<p>ουσιαστικό + ουσιαστικό > ουσιαστικό γράφω + μηχανή – γραφομηχανή χέρι + γράφω – χειρόγραφο μητέρα + πόλη – μητρόπολη</p>	<p>επίθετο + επίθετο > επίθετο μόνος + ακριβός – μονάκριβος θεός+ σοφός – θεόσοφος μακρύς + στενός – μακρόστενος γλυκός + ξινός – γλυκόξινος</p>
<p>ουσιαστικό + επίθετο > επίθετο νερό + βραστός – νερόβραστος γλώσσα + πολύς – πολύγλωσσο</p>	<p>επίθετο + επίρρημα > επίθετο έξω + σχολικός – εξωσχολικός</p>
<p>ουσιαστικό + επίθετο > ουσιαστικό άγριος + λουλούδι – αγριολούλουδο</p>	<p>επίθετο + ρήμα > ρήμα καλός + δέχομαι – καλοδέχομαι κακός + παθαίνω – κακοπαθαίνω</p>
<p>ουσιαστικό + αριθμητικό > ουσιαστικό δύο + εγγονός – δισέγγονος τριάντα + φύλλο – τριαντάφυλλο</p>	
<p>ουσιαστικό + επίρρημα > ουσιαστικό πάνω + σεντόνι – πανωσέντονο</p>	<p>ρήμα + ρήμα > ρήμα πηγαίνω + έρχομαι - πηγαινοέρχομαι</p>
<p>ουσιαστικό + ρήμα > ρήμα βιβλίο + γράφω – βιβλιογραφώ ξύλο + φορτώνω – ξυλοφορτώνω</p>	<p>ρήμα + επίρρημα > ρήμα κάτω + βάζω – κατεβάζω</p>

Σύνθετες λέξεις συχνά σχηματίζονται με τη βοήθεια των προθέσεων κατά, προς, αντί, μετά, από, παρά κ.ά.

παραδείγματα προσανατολίζομαι
 μεταγραφή
 αποκάλυψη
 αντιμετωπίζω

Ασκήσεις

1. Σχηματίστε σύνθετες λέξεις:

1. κατά + άσπρος		(επίθετο)
2. κακός + μοίρα		(επίθετο)
3. νερό + χύνω		(ουσιαστικό)
4. τόπος + θέτω		(ρήμα)
5. πρώτος + υπουργός		(ουσιαστικό)

2. Σημειώστε με ένα √ τα επίθετα που παράγονται από ουσιαστικά:

1. καλοκαιρινός		6. αυριανός	
2. τηγανιτός		7. κόκκινος	
3. γαλλικός		8. φιλικός	
4. γραπτός		9. σχολικός	
5. ανοιχτός		10. τραπεζικός	

3. Επιλέξτε τη σωστή απάντηση για κάθε πρόταση:

- Όταν κάποιος θέλει να /μεταφερθεί, μεταγραφτεί, μετακομίσει/ σε πιο μεγάλο σπίτι είναι απαραίτητο να βρει πρώτα μια καλή δουλειά.
- Μαζί με τους συντρόφους, συναδέλφους, συμφοιτητές/ μου καταφέραμε να κάνουμε μια πολύ καλή πώληση.
- Κάθε μέρα οι συνεργάτες της εταιρείας δίνουν τις /ημέρες, ημερήσιες, καθημερινές / αναφορές τους στον υπάλληλο.
- Έκανε τη /φιλοδοξία, φιλανθρωπία, φιλία/ το πιο σημαντικό πράγμα στη ζωή του.
- Ο παππούς του έζησε τον πρώτο παγκόσμιο, πανσέληνο, παναθηναϊκό/ πόλεμο.

ΜΕΡΟΣ Β' - ΤΟ ΕΥΡΩ

Την 01.01.2002 άρχισε μια νέα περίοδος με την **ανάδυση** του **κοινού** νομίσματος, του ευρώ, σε δώδεκα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ελλάδα, Ιταλία, Αυστρία, Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία, Πορτογαλία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο, Φινλανδία, Ιρλανδία, Βέλγιο). Εκδόθηκαν χαρτονομίσματα, ενιαία για όλα τα κράτη. Κάθε κράτος όμως έχει δικά του **κέρματα**. Τα συστήματα πληρωμής των τραπεζών μεταπήδησαν σε ευρώ, καθώς και η **διατραπεζική** και **νομισματική** αγορά, οι αγορές κεφαλαίων και συναλλάγματος, οι **δημόσιες** και ιδιωτικές συναλλαγές. Τους πρώτους έξι μήνες **κυκλοφορούσαν** τα εθνικά νομίσματα παράλληλα με το ευρώ, αλλά μετά τα εθνικά νομίσματα δεν είχαν πια **νόμιμη αξία**. Το ευρωπαϊκό νόμισμα διευκόλυνε πολύ τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των κρατών.

Η χρήση, δηλαδή, του ευρώ έχει ευνοϊκά αποτελέσματα, όχι μόνο για τα ευρωπαϊκά κράτη, στα οποία κυκλοφορεί, αλλά και για τους εμπορικούς τους εταίρους, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, οι οποίοι πρέπει τώρα να κάνουν τις συναλλαγές τους με ένα νόμισμα, το ευρώ και όχι με πολλά και διαφορετικά νομίσματα, όπως το μάρκο, το φράγκο, η λίρα, η δραχμή κ.ά.

Ειδικό Λεξιλόγιο

- **Ανάδυση, -εις:** άνοδος από το βυθό στην επιφάνεια.
Π.χ. Η ανάδυση του νέου νομίσματος δημιουργεί ευνοϊκές συνθήκες για τις εμπορικές συναλλαγές.
- **Κοινός-ή-ό:** αυτός που ανήκει σε πολλούς ή χρησιμοποιείται από πολλούς.
Π.χ. Μαζί με τη γυναίκα μου έχουμε κοινό τραπεζικό λογαριασμό.
- **Χαρτονόμισμα, -ματα:** χάρτινο νόμισμα.
Π.χ. Έχασε το πορτοφόλι του, που ήταν γεμάτο χαρτονομίσματα.
- **Κέρμα, -ματα:** μεταλλικό νόμισμα.
Π.χ. Οι τσέπες του είναι πάντα γεμάτες κέρματα.
- **Διατραπεζικός-ή-ό:** αυτός που αφορά δύο ή περισσότερες τράπεζες.
Π.χ. Οι διατραπεζικές συναλλαγές γίνονται κυρίως σε ευρώ.
- **Νομισματικός-ή-ό:** αυτός που έχει σχέση με το νόμισμα.
Π.χ. Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν και κοινή νομισματική αγορά.

- **Δημόσιος-α-ο:** αυτός που ανήκει ή που αναφέρεται στο κράτος.
Π.χ. Οι δημόσιες υπηρεσίες εξυπηρετούν τους πολίτες και καλύπτουν διάφορες ανάγκες τους.
- **Κυκλοφορώ:** μετακινούμαι.
Π.χ. Φέτος, λόγω της οικονομικής κρίσης, δεν κυκλοφόρησε πολύ χρήμα στην αγορά.
- **Νόμιμος-η-ο:** αυτός που έγινε σύμφωνα με το νόμο.
Π.χ. Καμιά από τις συναλλαγές του δεν ήταν νόμιμη και γι' αυτό αντιμετωπίζει προβλήματα.
- **Αξία, -ες:** 1. το σύνολο των θετικών ιδιοτήτων ενός ανθρώπου.
Π.χ. Είναι άνθρωπος μεγάλης αξίας.
2. η τιμή ενός πράγματος.
Π.χ. Το αυτοκίνητό του είναι μεγάλης αξίας.

Ασκήσεις Λεξιλογίου

1. Συμπληρώστε τα κενά με τη σωστή λέξη σε κάθε πρόταση:

κέρματα, χαρτονομίσματα, αξία, κυκλοφορούν, συναλλαγές

1. Το παλιό Ελληνικό νόμισμα, η δραχμή δεν έχει πια καμιά
2. Από το 2002, χρησιμοποιούμε το ευρώ, στις οικονομικές μας
3. Το πορτοφόλι μου είναι βαρύ, γιατί έχει πολλά
4. Δεν πια τα παλιά εθνικά νομίσματα των Ευρωπαϊκών χωρών.
5. Θέλω των 20 και όχι των 50 ευρώ, για να τα χαλάω πιο εύκολα.

2. Αντιστοιχίστε, φτιάχνοντας ζευγάρια λέξεων, που να ταιριάζουν νοηματικά:

1. νόμιμη	συναλλαγές
2. εθνικά	αποτελέσματα
3. διατραπεζική	αξία
4. ιδιωτικές	νομίσματα
5. ευνοϊκά	αγορά

Γενικό Λεξιλόγιο

- **Μέλη:** ουσιαστικό, γένους ουδέτερου, αριθμού πληθυντικού, πτώσης αιτιατικής (το μέλος, -ους)
Π.χ. Τα μέλη του συνδέσμου μας αποφάσισαν να εκλέξουν νέο πρόεδρο.

Κλίση:

το μέλος	τα μέλη
του μέλους	των μελών
το μέλος	τα μέλη
μέλος	μέλη

- **Εκδόθηκαν:** ρήμα, έγκλισης οριστικής, χρόνου αορίστου, φωνής παθητικής, προσώπου γ', αριθμού πληθυντικού, συζυγίας α' (εκδίδομαι)
Π.χ. Τα ποιήματά του θα εκδοθούν στην επόμενη ανθολογία των εκδόσεών μας.

Αρχικοί χρόνοι: εκδίδομαι, εκδιδόμεν, θα εκδίδομαι, θα εκδοθώ, εκδόθηκα, έχω εκδοθεί, είχα εκδοθεί, θα έχω εκδοθεί

- **Ενιαία:** επίθετο, γένους ουδέτερου, αριθμού πληθυντικού, πτώσης ονομαστικής (ενιαίος-α-ο)
Π.χ. Η πολιτική τους πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα ήταν ενιαία, παρά το γεγονός ότι ανήκουν σε διαφορετικές παρατάξεις.

Κλίση:

ενιαίος	ενιαία	ενιαίο
ενιαίου	ενιαίας	ενιαίου
ενιαίο	ενιαία	ενιαίο
ενιαίε	ενιαία	ενιαίο

ενιαίοι	ενιαίες	ενιαία
ενιαίων	ενιαίων	ενιαίων
ενιαίους	ενιαίες	ενιαία
ενιαίοι	ενιαίες	ενιαία

- **Τραπεζών:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, αριθμού πληθυντικού, πτώσης γενικής (η τράπεζα, -ας)
Π.χ. Την ερχόμενη Πέμπτη οι τράπεζες δεν θα κάνουν καμία συναλλαγή, λόγω απεργίας.

Κλίση:

η τράπεζα	οι τράπεζες
της τράπεζας	των τραπεζών
την τράπεζα	τις τράπεζες
τράπεζα	τράπεζες

- **Μεταπηδήσαν:** ρήμα, έγκλισης οριστικής, χρόνου αορίστου, φωνής ενεργητικής, προσώπου γ', αριθμού πληθυντικού, συζυγίας β' (μεταπηδώ)
Π.χ. Δεν είναι σταθερός στις πολιτικές του απόψεις και συχνά μεταπηδά από τη μία παράταξη στην άλλη.

Αρχικοί χρόνοι: μεταπηδώ, μεταπηδούσα, θα μεταπηδώ, θα μεταπηδήσω, μεταπηδήσα, έχω μεταπηδήσει, είχα μεταπηδήσει, θα έχω μεταπηδήσει

- **Εθνικά:** επίθετο, γένους ουδέτερου, αριθμού πληθυντικού, πτώσης ονομαστικής (εθνικός-ή-ό)
Π.χ. Οι εθνικές μας θέσεις σχετικά με τα διεθνή γεγονότα βρίσκουν τους περισσότερους από εμάς σύμφωνους.

Κλίση:

εθνικός	εθνική	εθνικό
εθνικού	εθνικής	εθνικού
εθνικό	εθνική	εθνικό
εθνικέ	εθνική	εθνικό

εθνικοί	εθνικές	εθνικά
εθνικών	εθνικών	εθνικών
εθνικούς	εθνικές	εθνικά
εθνικοί	εθνικές	εθνικά

- **Διευκόλυνε:** ρήμα, έγκλισης οριστικής, χρόνου αορίστου, φωνής ενεργητικής, προσώπου γ', αριθμού ενικού, συζυγίας α' (διευκολύνω)
Π.χ. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής με διευκολύνει ιδιαίτερα στη δουλειά μου, καθώς αποθηκεύω όλα τα έγγραφά μου εκεί.

Αρχικοί χρόνοι: διευκολύνω, διευκόλυνα, θα διευκολύνω, θα διευκολύνω, διευκόλυνα, έχω διευκολύνει, είχα διευκολύνει, θα έχω διευκολύνει

- **Χρήση:** ουσιαστικό, γένους θηλυκού, αριθμού ενικού, πτώσης ονομαστικής (η χρήση, -ης / -εως)
Π.χ. Η χρήση των νέων τεχνολογιών μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην εκπαίδευση.

Κλίση:

η χρήση	οι χρήσεις
της χρήσης (χρήσεως)	των χρήσεων
τη χρήση	τις χρήσεις
χρήση	χρήσεις

- **Ευνοϊκά:** επίθετο, γένους ουδέτερου, αριθμού πληθυντικού, πτώσης αιτιατικής (ευνοϊκός-ή-ό)
Π.χ. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκά για όλους τους μαθητές.

Κλίση:

ευνοϊκός	ευνοϊκή	ευνοϊκό
ευνοϊκού	ευνοϊκής	ευνοϊκού
ευνοϊκό	ευνοϊκή	ευνοϊκό
ευνοϊκέ	ευνοϊκή	ευνοϊκό
ευνοϊκοί	ευνοϊκές	ευνοϊκά
ευνοϊκών	ευνοϊκών	ευνοϊκών
ευνοϊκούς	ευνοϊκές	ευνοϊκά
ευνοϊκοί	ευνοϊκές	ευνοϊκά

Άσκηση Κατανόησης

Σημειώστε τις σωστές προτάσεις με Σ και τις λάθος με Λ:

1. Το Ευρώ κυκλοφορεί στις είκοσι ευρωπαϊκές χώρες.
2. Κάθε κράτος έχει δικό του χαρτονόμισμα.
3. Οι αγορές κεφαλαίων μεταπήδησαν σε Ευρώ.
4. Το κοινό νόμισμα διευκόλυνε τις διεθνείς εμπορικές σχέσεις.
5. Το πρώτο μισό του 2002 κυκλοφορούσαν και τα εθνικά νομίσματα παράλληλα με το Ευρώ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Παράγωγα ρήματα

Ρήματα παράγονται από: ονόματα, άλλα ρήματα και άκλιτα (επιρρήματα, επιφωνήματα ή άκλιτες εκφράσεις)

1. από ονόματα

παίρνουν τις καταλήξεις **-άζω, -ιάζω, -ίζω, -εύω, -αίνω, -ώνω**

παράδειγμα	αρχή – αρχίζω	κόκκινος - κοκκινίζω
	νοίκι – νοικιάζω	αρραβώνας – αρραβωνιάζω
	έτοιμος – ετοιμάζω	δόξα - δοξάζω
	άρρωστος – αρρωσταίνω	πάθος – παθαίνω
	γιατρός – γιατρεύω	δημόσιος – δημοσιεύω
	δύναμη – δυναμώνω	ελαφρύς – ελαφρώνω

2. από άλλα ρήματα

παράδειγμα	ψάχνω – ψαχουλεύω
	σκορπώ - σκορπίζω

3. από άκλιτα (επιρρήματα, επιφωνήματα, φωνές ζώων, άκλιτες φράσεις)

παίρνουν πιο συχνά τις καταλήξεις **-ζω, -ίζω, -εύω, -ώνω**

παράδειγμα	αντίκρυ – αντικρίζω
	γαβ - γαβγίζω
	καλώς όρισες - καλωσορίζω
	κοντά – κοντεύω
	ψηλά – ψηλώνω

Παράγωγα ουσιαστικά

Τα παράγωγα ουσιαστικά σχηματίζονται από άλλα ουσιαστικά, ρήματα, επίθετα

1. από ουσιαστικά

Υποκοριστικά - παρουσιάζουν ως μικρό εκείνο που σημαίνουν οι λέξεις από τις οποίες προέρχονται. Οι βασικές καταλήξεις είναι:

-άκι:	ψάρι – ψαράκι
-άκης:	Γιώργος – Γιωργάκης
-άκος:	δρόμος – δρομάκος
-ίτσα:	Ελένη – Ελενίτσα
-ούλης:	παππούς – παππούλης
-ούλα:	κόρη – κορούλα
-ούδα, -ούδι:	άγγελος – αγγελούδι
-οπούλα, -όπουλο:	Κρήτη – Κρητικοπούλα
-ίσκος:	λόφος – λοφίσκος

Τοπικά - δείχνουν τόπο

-ειο:	Πατριάρχης – Πατριαρχείο
--------------	--------------------------

-άδικο, -ίδικο:	ψάρι – ψαράδικο, παλιατζής – παλιατζίδικο
-ικο:	μανάβης – μανάβικο
-ια:	Γερμανός – Γερμανία

Εθνικά - δείχνουν άνθρωπο που κατάγεται από ορισμένο τόπο ή που ανήκει σ' αυτόν

-άνος, -ανός:	Αμερική – Αμερικάνος, Αφρική – Αφρικανός
-ώτης:	Ήπειρος – Ηπειρώτης
-ίτης:	Αδριανούπολη – Αδριανουπολίτης
-ινός:	Τρίκαλα – Τρικαλινός
-έζος:	Κίνα – Κινέζος

Επαγγελματικά - σημαίνουν επάγγελμα

-άς:	γάλα – γαλατάς, ψάρι – ψαράς
-άρης, -ιάρης:	βάρκα – βαρκάρης, σκουπίδι – σκουπιδιάρης
-τζής:	ταξί – ταξιτζής, καφές – καφετζής
-άριος:	αποθήκη – αποθηκάριος
-ίστας:	πιάνο – πιανίστας
-ίτης:	τέχνη – τεχνίτης

2. από ρήματα

Σημαίνουν το πρόσωπο που ενεργεί, την ενεργεία ή το αποτέλεσμα της, το όργανο, τον τόπο, το μέσο
παράδειγμα

παίζω – παίχτης
ράβω – ράφτης
σέβομαι – σεβασμός
λάμπω – λάμψη
σκουπίζω – σκουπίδι
φορτώνω – φόρτωμα
δουλεύω – δουλειά
γυμνάζω- γυμναστήριο

3. από επίθετα

-οσύνη:	καλός – καλοσύνη
-ύτητα:	ταχύς – ταχύτητα
-ότητα:	αθώος – αθωότητα
-ίλα:	μαύρος – μαυρίλα
-άδα:	έξυπνος – έξυπνάδα
-εια:	επιμελής – επιμέλεια

Ασκήσεις

1. Σχηματίστε ουσιαστικά από τις παρακάτω λέξεις, με τη βοήθεια των καταλήξεων **-ειο, -εια, -οσύνη, -αίος, -ίδι**:

1. στολίζω -
2. Ευρώπη -
3. αναιδής -
4. δήμαρχος -
5. δίκαιος -

2. Συμπληρώστε τα κενά, παράγοντας ουσιαστικό ή ρήμα:

1. Σπούδασε στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο και μετά από πολύχρονη εμπειρία έγινε ένας από τους πιο γνωστούς (τράπεζα)
2. Κάθε μέρα στις εφημερίδες οι ιστοτιμίες των ξένων συναλλαγμάτων. (δημόσιος)
3. Πριν δυο βδομάδες οι διαπραγματεύσεις για την πώληση της εταιρίας. (αρχή)
4. Το εμπόριο των ΗΠΑ με τις ευρωπαϊκές χώρες στο παρελθόν εξαιτίας των διαφορετικών εθνικών νομισμάτων. (δύσκολος)
5. Μας συμφέρει τώρα να δολάρια, επειδή είναι πολύ φθηνά. (αγορά)

3. Σημειώστε με ένα \surd τα ουσιαστικά που παράγονται από ρήματα:

κοτόπουλο		διακόπτης	
λατρεία		παρηγοριά	
εμπιστοσύνη		Γάλλος	
γραφέας		δέσιμο	
απάθεια		τιμιότητα	

4. Σχηματίστε ρήματα από τις παρακάτω λέξεις:

1. ελπίδα -
2. πλατύς -
3. δημόσιος -
4. πληγή -
5. στεγνός -

Παιχνιδόλεξα

Σταυρόλεξο

Δώστε τους ορισμούς και λύστε το σταυρόλεξο:

Οριζόντια

1. Μεταλλικό νόμισμα.
2. Η αξία ενός προϊόντος.
3. Ουσιαστικό, που δηλώνει τόπο, από το ρήμα «γυμνάζω».

Κάθετα

1. Πληρώνω με μετρητά, πιστωτική κάρτα ή...
2. Το νόμισμα των ΗΠΑ.

		1										
1										2		
	2											
	3											

Κρεμάλα

Δώστε τους ορισμούς:

1. Κουτιά όπου φυλάσσονται πολύτιμα αντικείμενα στην τράπεζα. Θ _ _ _ _ _
2. Χαρακτηριστικό του είναι ότι πεισμώνει συχνά. Π _ _ _ _ _
3. Τα μεταλλικά νομίσματα (πληθυντικός). Κ _ _ _ _ _

Παζλ

Επιλέξτε το σωστό:

1. Για να αλλάξω νόμισμα, πηγαίνω στο γραφείο
α) χαρτονομίσματος β) τράπεζας γ) συναλλάγματος
2. Είναι ιδιαίτερα Δεν μ' αφήνει λεπτό σε ησυχία!
α) λαμπερός β) ενοχλητικός γ) παρηγορητικός
3. Ανάμεσα σε δύο τράπεζες γίνεται συναλλαγή.
α) τραπεζική β) διατραπεζική γ) εμπορική
4. Πρέπει πάντα να ψάχνουμε την πιο τιμή, για να κάνουμε συναλλάγμα.
α) υποχρεωτική β) σημαντική γ) συμφέρουσα
5. Η ιστορία αυτή θα μου μείνει Θα τη θυμάμαι για πάντα.
α) αξέχαστη β) ξεχασμένη γ) αδιάφορη